

МЕТОДОЛОГІЯ ФІНАНСУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

*К.І. Старовойт, Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка*

Основою розвитку та зростання української економіки є розвиток та реструктуризація її реального сектора через впровадження інноваційного типу економіки. Проте в ситуації, коли амортизація основних фондів підприємств досягає 70-80 % та більшість підприємств не відповідає сучасним вимогам науково-технічного прогресу, необхідні значні фінансові засоби для структурної перебудови виробництва та втілення інноваційних рішень, здатних суттєво змінити існуючий стан речей.

Впровадження інноваційного типу економічного зростання є надзвичайно актуальним питанням на даному етапі розвитку. Це зумовлює необхідність забезпечення високої концентрації не лише матеріальних та фінансових ресурсів, але й змушує приділяти особливу увагу використанню інтелектуального ресурсу та підприємницької ініціативи.

В умовах перехідного періоду економіки України, що характеризується кризою неплатежів, нерозвиненим фондовим ринком, гострою нестачею чи повною відсутністю оборотних коштів у переважній більшості суб'єктів господарювання, банківські кредити стають одним із небагатьох джерел фінансування. У той же час кредитування інновацій у реальному секторі економіки належить до ряду довгострокових та високо ризикованих вкладень, які в умовах значної нестабільності потрібно визнати важко здійснюваними. Цим можна пояснити незначні обсяги кредитних вкладень в реальний сектор економіки і як наслідок – невідпрацьованість методик та технологій по управлінню кредитним ризиком. У зв'язку з цим кредитування та інвестування інноваційних проектів потребує освоєння та використання адекватного економічного інструментарію, який дасть можливість більш ефективно використовувати накопичений інтелектуальний капітал.

Проте активізація процесів розвитку довгострокового банківського кредитування, зростання потреби в яких є явищем об'єктивним, стримується такими обставинами, як, наприклад, високий політичний ризик та ризик неповернення боргу; тривалий термін окупності; невміння позичальників правильно розрахувати необхідний розмір позичкових коштів та терміну їх повернення; відсутність достатнього досвіду у банків проведення операцій з інвестиційного кредитування, супроводження проектів та управління кредитними та інвестиційними ризиками; фінансові можливості банківської системи України поки що надто невисокі для значного об'ємного фінансування інноваційних проектів в реальному секторі економіки.

Як правило, в українській економіці рівень ризиків інноваційно-інвестиційних проектів надто високий. Таким чином, банк не може не вникати в суть проекту та не контролювати процес його виконання.

У цьому аспекті можна виділити одну із відмінностей, у якій полягає різниця між банком як інвестором та банком як кредитором. За наявності достатнього забезпечення, спостерігаються, як правило, кредитні банківські операції. Якщо ж банківська установа прямо чи опосередковано бере участь в управлінні проектом, це накладає свій відбиток на зміст угоди із позичальником. Так, здійснюючи саме інвестиційну діяльність, банк не лише оптимізує управління ризиком, а й отримує можливість збільшення свого доходу шляхом прийняття участі в прибутках підприємства. Фактично банк-інвестор отримує не банківський процент, а певний відсоток від чистого проектного прибутку.

Високий рівень витрат на наукові дослідження, підвищення невизначеності та ризику, пов'язаних з вибором пріоритетних технологій та продуктів, потребують єдності дій промислових, академічних, урядових та фінансових секторів економіки. Тому для реалізації проекту розвитку інноваційного типу економіки держави необхідна продумана система фінансування, визнання пріоритетності інвестиційного кредитування комерційними банками інноваційної сфери та державна підтримка нововведень і реструктуризаційних процесів.

Старовойт, В.Д. Методологія фінансування комерційними банками інноваційних проектів [Текст] / К.І. Старовойт // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (25-26 листопада 2004 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2004. - С. 81-83.